

HENRIK IBSEN

PIKKU
EYOLF

HENRIK IBSEN

PIKKU
EYOLF

 SAGA
EGMONT

Henrik Ibsen

Pikku Eyolf
Kolminäytöksinen näytelmä

Suomentanut Teuvo Pakkala
Ensimmäisen kerran julkaissut Werner Söderström 1895.

Saga

Pikku Eyolf

Translated by
Teuvo Pakkala

Original title
Lille Eyolf

Cover illustration: Shutterstock

Cover art: brethdesign.dk

Copyright © 1894, 2019 Henrik Ibsen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726057270

1. e-book edition, 2019

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com - a part of Egmont,
www.egmont.com

Henkilöt

ALFRED ALLMERS, tilanomistaja, kirjailija, entinen
tuntiopettaja

ROUVA RITA ALLMERS, hänen vaimonsa

EYOLF, heidän lapsensa; 9 vuotias

NEITI ASTA ALLMERS, Alfredin puolisisar

INSINÖÖRI BORGHEJM

ROTTA-ULLA

Tapahdumapaikka Allmerssin maatilalla, vuonon rannalla,
pari penikulmaa kaupungista.

Ensimmäinen näytös

(Kauniisti ja rikkaasti varustettu huone, puutarhaan päin. Paljo huonekalustoa, kasveja ja kukkasia. Perällä avonaiset lasiovet verantaan. Laaja näköala vuonolle. Etäällä metsäisiä harjanteita. Kummallakin sivuseinällä ovi; oikeanpuoleinen on kaksoisovi ja on etäämmällä perälle. Edessä oikealla sohva löysine patjoineen ja päällyksineen. Tuoleja ja pieni pöytä sohvaturkassa. Edessä vasemmalla suurempi pöytä nojatuoleja ympärillä. Pöydällä avonainen matkalaukku. Varhainen, lämmin, päiväpaisteinen kesäaamu).

(Rouva RITA ALLMERS seisoo pöydän ääressä, selin oikealle, ja purkaa matkalaukkuja. Hän on kaunis, kookas, muhkea nainen, vaaleaverinen, noin 30 vuotias. Vaaleassa aamupuvussa).

(Vähän myöhemmin tulee neiti ASTA ALLMERS oikean puoleisesta ovesta; yllään vaaleanruskea kesäpuku, päällysröijy, hattu ja parasolli. Kainalossa suurehko, lukittu kirjesalkku. Hän on solakka, keskikokoinen, tukka musta ja syvälliset, vakavat silmät. 25 vuotias).

ASTA,
(oven suusta).
Hyvää huomenta, rakas Rita!

RITA,

(kääntää päätään ja nyökyttää hänelle).
Mitä näen, - sinäkö, Asta! Tuletko kaupungista näin aikaseen? Tänne meille saakka?

ASTA,
(paneer päällysvaatteensa tuolille ovensuussa).
Minä en saanut sielun rauhaa. Minusta tuntui, että minun täytyy lähteä tänne näkemään pikku Eyolfia tänään. Ja sinua myöskin (paneer salkun pöydälle sohvan luona). Ja niin lähdin minä höyrylaivalla.

RITA,
(hymyilee hänelle).
Ja laivalla tapasit jonkun hyvän ystävän, vai mitä?
Tarkoitan, että aivan sattumalta.

ASTA,
(rauhallisesti).
En ainoatakaan tuttua (huomaa matkalaukun). Mutta,
Rita - mikä tuo on?

RITA,
(lappaa yhä tavaroita).
Alfredin matkalaukku. Etkö tätä tunne?

ASTA,
(ilahtuneena, menee lähemmäksi).
Mitä? Onko Alfred tullut kotia!

RITA.

On, ja ajatteleppas, - hän tuli ihan odottamatta yöjunalla.

ASTA.

Ahaa, se se olikin, jota minä tunsin! Se minua tänne vetikin! -

Mutta eikö hän ollut mitään kirjoittanut tulostaan? Edes kirjekorttia?

RITA.

Ei sanaakaan.

ASTA.

Eikö hän sähkösanomaakaan lähettänyt?

RITA.

Tuntia ennen kuin tuli. Hyvin lyhyen ja kylmän (nauraa).
Eikö sinustakin, Asta, ole se niin Alfrediksi?

ASTA.

Niin on. Hän on kaikessa niin umpimielinen.

RITA.

Vaan sitä suloisempaa oli, sitte kun sain hänet taas luokseni.

ASTA.

Niin, sen arvaan.

RITA.

Minä kun jo neljätoista päivää ennemmin olin häntä odottanut!

ASTA.

Ja hän voi hyvin? Ei hän alakuloinen ole?

RITA,

(lupsauttaa matkalaukun kiinni ja hymyilee hänelle).
Hän oli aivan kuin kirkastettu, kun hän astui ovesta.

ASTA.

Eikö ollut väsyksissäkään?

RITA.

Oli. Hyvinkin väsyksissä, uskon. Vaan hän, raukka, olikin taivaltanut jalkasin suurimman osan matkaa.

ASTA.

Ja tunturi-ilmakin ehkä oli tekeytynyt liian ankaraksi hänelle.

RITA.

En usko. En ole kuullut hänen yhtä kertaa rykivän.

ASTA.

Kas niin. Siinä sen nyt näet! Oli siis hyvä, että lääkäri sai hänet taipumaan tuolle matkalle.

RITA.

Niin, nyt kun se on vihdoinkin ohi, niin - . Vaan usko pois Asta, se on ollut kauhea aika minulle. Minä en ole koskaan tahtonut sitä sanoa. Ja sinähän kävitkin niin harvoin täällä, minun luona -

ASTA.

Niin, siinä minä en tehnyt oikein. Vaan -

RITA.

Niin, niin, niin, - sinullahan oli koulusi siellä kaupungissa (hymyilee). Ja meidän tienrakentaja - hänkin oli mennyt matkalle.

ASTA.

Oh, anna nyt, Rita sen olla sinään!

RITA.

Niin, niinpä kyllä. Antaa tienrakentajan mennä. - Vaan se ikävä, mikä minulla on Alfredia ollut! Autiota! Tyhjä! Huu, ihan tuntui kuin olisi tänne ollut elävältä haudattu!

ASTA.

Mutta, herra jumala, - ainoastaan kuus - seitsemän viikkoa -

RITA.

Niin, niin, vaan muista, ettei Alfred ole koskaan ennen ollut poissa kotoa. Ei edes yhtä ainoata vuorokauttakaan. Koko kymmeneen vuoteen -

ASTA.

Eipä ei, vaan senpä vuoksi juuri olikin minusta aika hänen päästä vähän liikkeelle tänä vuonna. Hänen olisi pitänyt mennä tunturimatkalle jok'ainoa kesä.

RITA,

(puolittain hymyillen).

Kyllähän sinun on hyvä sanoa. Jos minä olisin niin - niin järkevä kuin sinä, niin olisin hänet laskenut - ehkä. Vaan minusta, Asta, tuntui, että en voi. Mieleeni kuvasti, että en milloinkaan voi häntä saada takasin. Etkö sinä voi sitä ymmärtää?

ASTA.

En. Syynä siihen lienee ettei minulla ole ketään, jonka menettämistä pelkäisin.

RITA,

(ilkamoivalla, hymyllä).

Eikö todellakaan ole ketään - ?

ASTA.

Ei, minun tietääkseni (keskeyttäen). Vaan kuule, Rita, - missä Alfred on? Taitaa nukkua vielä?

RITA.

Ei aikoinkaan. Hän nousi tänäänkin tavallisella ajalla.

ASTA.

No, sitte hän ei ole ollutkaan kovin väsyksissä.

RITA.

Oli hän, yöllä. Tullessaan. Vaan nyt on Eyolf ollut hänen luonaan toista tuntia.

ASTA.

Poika raukka, pieni ja kalpea Eyolf parka! Täytyykö hänen taas ruveta opiskelemaan ja opiskelemaan.

RITA,

(kohauttaen olkapäitään).

Alfredhan se niin tahtoo, sen sinä tiedät.

ASTA.

Niin, vaan, minusta nähden, sinä voisit asettua sitä vastaan.

RITA,

(vähän kärsimättömästi).

Eei - tiedätkös - siihen en voi minä sekaantua. Alfred ymmärtänee kai ne asiat paljoa paremmin kuin minä. - Ja mihin, mielestäsi, Eyolf voisi ryhtyä. Eihän Eyolf voi juosta ympäriinsä ja leikkiä - niinkuin muut lapset.

ASTA,

(päättävästi).

Minä tästä puhelen Alfredille.

RITA.

Niin, rakas Asta, teepäs vainkin se. - No, siinähan -

(ALFRED ALLMERS, kesäpuvussa, taluttaen Eyolfia, tulee vasemmanpuoleisesta ovesta. Hän on miellyttävä, solakka mies, 36- 37 vuoden ikäinen, lempeät silmät, harva, ruskea tukka ja parta. Vakava ja miettivä ilme kasvoilla. - Eyolfilla on univormun tapainen puku, kultanauhoilla ja kiiltonapeilla. Hän ontuu ja käy kainalosauvalla vasemmassa kainalossa. Jalka on tarmoton. Hän on pienikasvuinen, kivuloisen näköinen, vaan silmät kauniit ja älykkäät).

ALLMERS,

(irrottautuu Eyolfista, menee ilahtuneena ja ojentaa molemmat kätensä Astalle).

Asta! Rakas Asta! Sinä täällä! Että heti sain sinut nähdä!

ASTA.

Minusta tuntui, että minun täytyi - . Terve tulleeeksi taas kotia!

ALLMERS,

(pudistaa hänen käsiään).

Kiitos!

RITA.

Eikö hän ole muhkean näköinen?

ASTA,

(tuijottaa herkeämättä häneen).

Uljas! Kerrassaan uljas! Silmistä virkeys loistaa! Sinä varmaan olet kirjoittanut hyvin paljon matkallasi

(ilahtuneena huudahtaen). Ehkäpä koko kirja on valmis, mitä Alfred?

ALLMERS,
(nostaa olkapäitään).
Kirja - ? Jaa, se -

ASTA.
Niin, minä ajattelin, että siellä matkalla sinun on sitä helppo kirjoittaa.

ALLMERS.
Niin ajattelin minäkin. Vaan näes, - kävikin aivan toisin. En ole kirjoittanut kirjaani yhtä ainoatakaan kirjainta.

ASTA.
Et ole kirjoittanut - !

RITA.
Vai niin! Minä ihmettelinkin, kun kaikki paperi matkalaukussa oli ihan koskematta.

ASTA.
Vaan, rakas Alfred, mitä sitte olet koko sen aikaa tehnyt.

ALLMERS,
(hymyilee).
Olen vain kuleksinut ja ajatellut, ajatellut yhtä mittaa.

RITA,
(pane kätensä hänen olkapäilleen).
Ajatellut vähän niitäkin, jotka olivat kotona?

ALLMERS.
Niin olenkin, tiedätkös. Olen ajatellut paljonkin. Joka
ainoa päivä.

RITA,
(laskee kätensä).
No, sittehän on hyvin kaikkityyni.

ASTA.
Vaan et ole kirjoittanut kirjaasi? Ja kuitenkin voit olla
noin iloinen ja tyytyväinen? Sepä ei ole muuten sinun
tapaistasi. Tarkoitin, silloin kun kirjoittamisesi käy
työläästi.

ALLMERS.
Siinä olet oikeassa. Sillä olen, näetkös, ennen ollut
tyhmä. Ajatellessa liikkuu itsekunkin mielessä parasta,
mitä hänessä on. Mitä paperille tulee, se ei isosti kelpaa.

ASTA,
(huudahtaen).
Sekö ei kelpaa!

RITA,
(nauraen).
Vaan, oletko tullut hulluksi, Alfred!

EYOLF,

(katsoo luottavasti häneen).

Johan toki, isä, - se kelpaa, mitä sinä kirjoitat.

ALLMERS,

(hymyilee ja silittää hänen tukkaansa).

Niin niin, kun sinä sen sanot, niin - . Vaan usko sinä minua, - minun jälestäni tulee eräs, joka on tekevä sen paremmin.

EYOLF.

Ken se olisi? Sano!

ALLMERS.

Annahan ajan kulua. Hän on tuleva ja ilmoittava itsensä.

EYOLF.

Ja mitä sinä aijot sitte tehdä?

ALLMERS,

(totisena).

Sitte menen taas tuntureille -

RITA.

Hyi häpeä, Alfred!

ALLMERS.

- ylös vuorille ja avaroille aavikoille.

EYOLF.

Kuule isä, etkö uskokin minun parantuvan pian, että minäkin saan olla sinun mukanasasi?

ALLMERS,

(tuskaa tuntien).

Ehkä, pieni poikaseni.

EYOLF.

Se minusta olisi reipasta, jos minäkin voisin kiivetä tuntuireita.

ASTA,

(muuttaen puheainetta).

Hei vain, miten sievä ja soma sinä tänään olet, Eyolf!

EYOLF.

Niin, enkö olekin, täti?

ASTA.

Oletpa kuin oletkin. Isätkö vuoksi olet saanut tuon uuden puvun päällesi?

EYOLF.

Niin, minä pyysin äidiltä. Sillä minä halusin, että isä näkee minut tässä puvussa.

ALLMERS,

(hiljaa Ritalle).

Sinun ei olisi pitänyt antaa hänelle tuollaista pukua.

RITA,

(tukahtuneesti).

Niin, vaan hän kiusasi minua niin kauan. Pyysi niin hartaasti. En saanut häneltä rauhaa.

EYOLF.

Ja, kuule isä, - Borghejm on ostanut minulle jousipyssyn. Ja on opettanut minua ampumaankin sillä.

ALLMERS.

Vai niin, sehän on oikein erinomaista sinulle, Eyolf.

EYOLF.

Ja kun hän tulee taas ensikerran, niin pyydän, että hän opettaa minua uimaankin.

ALLMERS.

Uimaan! Minkä vuoksi nyt uimaan tahdot oppia?

EYOLF.

No kun kaikki pojat siellä rannalla osaavat uida. Minä ainoa, joka en osaa.

ALLMERS,

(liikutettuna, kiertää kätensä hänen ympäri). Sinä saat oppia kaikkia mitä tahdot! Kaikkia, mitä vain itse haluat.